

TJAŠA JAKOP

DRUGA MEDNARODNA SOCIOLINGVISTIČNA KONFERENCA (ICS-2)

COBISS: 1.19

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.V24I2.7113](https://doi.org/10.3986/jz.v24i2.7113)

Univerza ELTE v Budimpešti je od 6. do 9. septembra 2018 gostila jezikoslovce na mednarodni konferenci z naslovom *Druga mednarodna konferenca o sociolingvistiki: vpogledi iz hiperraznolikosti, kompleksnosti in multimodalnosti* (*Second International Conference on Sociolinguistics: Insights from Superdiversity, Complexity and Multimodality*), ki sem se je aktivno udeležila kot edina predstavnica ZRC SAZU. Prva konferenca o sociolingvistiki je bila v Budimpešti leta 2016, tretja pa bo čez dve leti, torej leta 2020, prav tako v Budimpešti. Predavanja so potekala na tamkajšnji univerzi, in sicer v desetih vzporednih sekcijah, skupna pa so bila plenarna predavanja. Sekcijska predavanja so trajala po 25 minut (s po petimi minutami dodatka za diskusijo), plenarnim pa je bilo namenjenih po približno 60 minut. Nekateri udeleženci so imeli zgolj posterske predstavitve, ki so potekale dva dneva med odmori za kavo.

Prispevki so zajemali različna področja jezikoslovja, res pa so prevladovala sociolingvistične teme.¹ Tematski skopi so bili naslednji: družbeni mediji (*social media*), mediji, večjezičnost, identiteta, jezikovne pokrajine (*linguistic landscapes*), izobraževanje, diskurz, raznolikost in dialektologija ter identiteta, jezikovna politika in načrtovanje, spol, mobilnost in angleščina kot lingua franca. Prispevki in nastopi so bili v angleščini. Od 514 prijavljenih tem so jih organizatorji sprejeli 350, vključno z 8 plenarnimi predavanji, tako da se je konference udeležilo približno 400 jezikoslovcev, med poslušalci pa je bilo tudi precej študentov. Na hodniku so bile ves čas konference na voljo publikacije založb John Benjamins, MAXQDA, OUP in Peter Lang. Prav tako so nas na stenah univerze, na vratih predavalnic in preko njihove Facebook strani² dnevno obveščali o vseh novostih in spremembah v programu konference ter dajali razne napotke praktične narave.

Prvi dan (v četrtek, 6. septembra) je imela Helen Kelly-Holmes (Irska) plenarno predavanje z naslovom *The future of sociolinguistics in the speech community of one? (Prihodnost sociolingvistike v govorni skupnosti enega?)*. Medtem ko se čedalje bolj poudarja individualne jezike in njihovo enkratnost, so študije pokazale, kako

¹ Angleški povzetki predavanj so dosegljivi na <https://drive.google.com/file/d/1ttzqwhcNMow-gIZ7Hsvk2D13uj6qyDgD3/view>, program pa na <https://drive.google.com/file/d/1T9pVkj-vMPV1gfMKETj-URUR23HU49Ey3/view>.

² <https://www.facebook.com/international.conference.on.sociolinguistics.2018>.

tehnološke spremembe ter upravljanje podjetij in blagovnih znamk preko reklamiranja njihovih izdelkov kažejo na razvoj iz monolingvizma v čedalje večjo vzporedno večjezičnost, ki vodi k hiperlingvizmu.³ Jezik trženja in oglaševanja dobiva čedalje večjo vlogo pri oblikovanju govorne skupnosti. V prispevku je avtorica izpostavila vidik računalniško posredovane komunikacije oz. večjezično upravljanje za namene trženja in oglaševanja, ki ima vidne posledice za govorno skupnost.

Prvi dan je nastopila tudi Sara Orthaber (Univerza v Mariboru, Slovenija), ki je (v soavtorstvu s kolegom Simonom Zupanom) predstavila prispevek z naslovom *Negotiation and co-construction of translators' professional identity in an online community (Oblikovanje poklicne identitete prevajalcev v spletni skupnosti)*. V njem je opozorila na problem poklica prevajalca v Sloveniji, ki je še vedno precej neurejen, kar pomeni, da se lahko s prevajanjem ukvarjajo tudi posamezniki, ki za to nimajo ustrezne izobrazbe. Pri tem storitve pogosto ponujajo po izjemno nizkih cenah, s čimer nižajo tržne cene za prevajalske storitve ter obenem negativno vplivajo na ugled prevajalcev in na splošno stanje na trgu prevajalskih storitev. Kljub številnim pozivom posameznikov in inštitucij ključnih sprememb in izboljšav še ni. Namen prispevka je bil raziskati, kako udeleženci spletne skupine, namenjene prevajalcem, vplivajo na oblikovanje poklicne identitete prevajalcev v odnosu do trenutnega stanja na področju prevajanja. Avtorja sta se osredotočila predvsem na interakcije, skozi katere se kaže poklicna identiteta. S pomočjo interakcijske analize ugotavljata, da se identiteta oblikuje s pomočjo različnih dinamičnih, pogosto tudi agresivnih jezikovnih strategij, ki so rezultat nenehnih pogajanj in izpodbijanj med člani skupine.

Drugi dan konference (v petek, 7. septembra) je imela Anna Verschik (Estonija) prvo plenarno predavanje z naslovom *English-Estonian code copying in different genres of CMC: comparative perspective (Angleško-estonsko kodiranje v različnih zvrsteh CMC: primerjalna perspektiva)*. To je raziskava o angleško-estonskih jezikovnih stikih in se osredotoča na to, kako računalniško posredovana komunikacija (*computer-mediated communication* – CMC) vpliva na kopiranje. Analizirali so kopiranje v estonskih blogih (275.263 besed), pogovore na Facebook straneh (22.601 besed) in vlogih (video blogih, 3 ure) ter preverjali, ali na kopiranje vplivajo atributi, kot so npr. sinhrono/diahrono, monolog/dialog, omejeno/neomejeno. Podatki kažejo, da imajo vlogi največ kopiranj, saj gre za spontani govor in je manj možnosti za popravke. Bloge in Facebook pogovore lažje popravimo in smo prostorsko neomejeni.

V dialektološki sekciji je Judith Taylor (Velika Britanija) v predavanju *A folklinguistic analysis of young Tynesiders' perceptions of local and wider regional northern English (Jezikoslovno-folkloristična analiza dojemanja mladih iz mesta Tyneside o lokalni in širši regionalni različici severne angleščine)* govorila o meša-

3 Helen Kelly-Holmes, »Choose your language!«: categorisation and control in cyberspace, *Sociolinguistica* 27 (2013), 132–145.

nih metodah raziskovanja percepcije njihove jezikovne različice med mladimi informanti iz Newcastla na severu Anglije, ki ga lokalno prebivalstvo imenuje *Geordie*. Vzorec je zajel 9 govorcev, ki govorijo to skrajno nestandardno zvrst angleškega jezika. Pripisuje se ji nizek status (v primerjavi s standardnim jezikom), čeprav ji pripisujejo večje prijaznost in domačnost. Mladi s severa čedalje bolj uporabljajo *Geordie* in njegove lokalne različice, tako da se ta »severni standard« čedalje bolj razlikuje od »južnega«.

Katharina von Elbwart (Nemčija) je v prispevku »*Once you're south of Orlando, you're not in Florida anymore*«: *Mapping Perceptions and Language Attitudes in Florida* (»Ko ste južno od Orlanda, niste več na Floridi«: kartiranje percepcije in jezikovnega položaja na Floridi) prikazala, kako se razlikujejo pogledi nejezikoslovcev in jezikoslovcev na narečja na področju Floride in kako se razlikuje percepcija različnih etničnih skupin. Pri tem se je vprašala, kakšno vlogo igra pri tem kulturna in jezikovna raznolikost. 87 dodiplomskih študentov je izpolnjevalo nemo karto (zemljevid) z jezikovnimi različicami na Floridi. 84 kart so analizirali v ArcGIS; analize so podale večje narečne areale. Percepcija med Hispanoameričani se razlikuje od percepcije Angloameričanov, saj so uporabljali različne merila.

Njena soimenjakinja Katarzyna I. Wojtylak (Avstralija) je predavanje z naslovom *Counting practices in Northwest Amazonia as an example of language contact* (Prakse štetja v severozahodni Amazoniji kot primer jezikovnih stikov) žal zadnji hip odpovedala; predavanja sem se veselila zaradi lastnega raziskovanja in ukvarjanja s kategorijo števil.⁴

Tom Rendall (Škotska) je jezikovno situacijo na otokih severno od Škotske predstavil v predavanju *Voices around the Orkney Islands* (Glasovi okoli Orkneyjskih otokov). Orkneyjske otoke na severu Škotske sestavlja 67 otočkov, od katerih je le 15 naseljenih. Njihovo narečje temelji na standardni škotski galščini, obogateni z norveško leksiko. Zaradi novih priseljencev v zadnjih 60 letih se morajo domačini govorno prilagajati prišlekom, ki ne poznajo lokalne terminologije in pogovornih različic. V prispevku je bil poudarek na rabi in pogostnosti preklapljanja (*code-switching*).

V sekciji *English as a Lingua Franca* (ELF) sta avtorja Marie-Louise Brunner in Stefan Diemer (Nemčija) predstavila prispevek z naslovom *Analyzing the negotiation of communication problems resulting from medium, language, and cultural context in English as a Lingua Franca Skype conversations* (Analiza pogajanj o komunikacijskih problemih, ki izhajajo iz medijskega, jezikovnega in kulturnega konteksta v angleščini kot *lingui franci* v pogovorih prek Skypea). Govorili so o možnih težavah v korpusu angleščine kot svetovnega jezika (ELF) v pogovorih preko programa Skype. Pozornost je bila namenjena (1) mediju (omejitve oz. negativni vplivi na komunikacijo: zakasnitve, prekinitev in odmev, ki

4 Npr. Tjaša Jakop, Use of dual in standard Slovene, colloquial Slovene and Slovene dialects, *Linguistica* 52 (2012), 349–362.

povzročajo daljše pavze pri govorcih, ponavljanje ali celo ponovitev pogovora od začetka) in (2) interakciji (pogovoru), kjer so posvečali pozornost komunikacijskim težavam, glede na jezik in vsebino. Izkazalo se je, da je ELF med govorci iz različnih jezikovnih okolij najučinkovitejše komunikacijsko sredstvo. Kljub temu pa lahko nastanejo težave zaradi primanjkljajev v besednem zakladu ali ob spremembah teme zaradi različnih kulturnih ozadij.

Daniele Artoni (Italija) je v prispevku *The policy of the Russian language in the Post-Soviet Southern Caucasus* (Politika ruskega jezika na postsovjetskem južnem Kavkazu) predstavil status ruskega jezika po padcu Sovjetske zveze v novih državah, namreč v Armeniji, Azerbajdžanu in Gruziji, kjer naj bi jezik največje etnične skupine postal državni jezik. Vendar pa je ruščina kot lingua franca ostala pomembna za medsebojno komunikacijo, zlasti med številnimi etničnimi manjšinami. Zadnje čase jo na južnem Kavkazu nadomešča angleščina, zlasti v Gruziji, kjer je izpodrinila ruščino zamenjala tudi kot prvi tuji jezik v šolah. Avtor prispevka proučuje zgodovino jezikovne politike v postsovjetskih državah.

Rino Bosso (Avstrija) je kot zadnji v tej sekciji v prispevku *Exploring the use of the verb borrow in Computer-Mediated English as a Lingua Franca* (Raziskovanje uporabe glagolske izposoje v računalniško posredovani angleščini kot *lingui franci*) govoril o socialnih dejavnikih za učenje tujega jezika: migracije zaradi službe, boljših življenjskih razmer, študij v tujini, kjer morajo neangleško govoreči posamezniki uporabljati angleščino kot ELF. V sodobnem času hitrih sprememb in tehnološkega napredka se spreminja tudi način komunikacije. Avtor se v svoji študiji osredotoča na mednarodne študente, ki živijo v skupnem domu na Dunaju, in na komunikacijo na njihovi skupni Facebook strani.

Tretji, zadnji delovni dan konference (v soboto, 8. septembra) je kot plenarni predavatelj nastopil Alastair Pennycook (Avstralija) s predavanjem *Ordinary diversities, complex assemblages and other modalities* (Navadne raznolikosti, kompleksni sestavi in druge modalitete). Pennycook je bil na konferenci precej aktiven, saj je sodeloval še pri predavanju z naslovom *Contemporary Urban Speech Styles across Space and Time: Social Meanings, Power and Contestations of Language* (sodelovala sta Bente Ailin Svendsen in Janus Spindler Møller) in je bil večkrat naveden med referencami mnogih predavateljev. Pennycook se ukvarja z globalno širitvijo angleščine in z jezikom sodobne kulture. Njegove tri knjige – *The Cultural Politics of English as an International Language* (Longman, 1994), *Global Englishes and Transcultural Flows* (Routledge, 2007) in *Language and Mobility: Unexpected Places* (Multilingual Matters, 2012) – so bile nagrajene. Zadnje čase se posveča urbani večjezičnosti, npr. s soavtorico Emi Otsuji v knjigi *Metrolingualism: Language in the City* (Routledge, 2015).⁵

Sama sem bila naprošena za vodenje sekcije, posvečene dialektologiji, ki sem

5 https://www.researchgate.net/publication/281782012_Book_review_Metrolingualism_-_Language_in_the_City_by_Alistair_Pennycook_and_Emi_Otsuji.

jo začela s prispevkom *The Slovene Dialect of Cankova at the Meeting Point of Slovene, German and Hungarian (Slovensko narečje Cankove na slovensko-nemško-madžarskem jezikovnem stiku)*, v katerem sem predstavila jezikovno stanje v prekmurskem ravenskem narečju sinhrono (glede na geografsko lego oz. glede na izvor prevzema) in diahrono (glede na čas prevzema ipd. v razponu približno zadnjih sto let). Ugotavljala sem, da je največ razlik na področju besedja (zlasti so madžarske sposojenke nadomestili slovenski izrazi ali pa so iz rabe izginili izrazi za orodja ipd., ki jih danes ni več v rabi). Med izposojenkami še danes prevladujejo germanizmi, manj je hungarizmov. Manj sprememb je opaziti v glasoslovju, še manj v frazeologiji, medtem ko oblikoslovnih sprememb ni.

V isti sekciji je za mano nastopil še Álvaro Molina-García (Španija) s prispevkom *An exception to Garde's principle: an experimental approach to the alleged demerger between coronal fricatives in Malaga (Spain)* (Izjema pri Gardejevem načelu: eksperimentalni pristop k domnevemu razdruževanju koronalnih pripornikov v Malagi v Španiji). Za govor Malage je značilno, da sta se dva frikativa zlila v enega (t. i. *ceceo*), v zadnjem času pa je prišlo do njenega ponovnega razlikovanja (pod vplivom knjižnega jezika in medijev). Avtor je s parametri ugotavljal razlike in jih razvrstil v pet kategorij: $s > \varsigma > s\theta > \theta >$ izguba glasu. Réka Benczes in Levente Székely (Madžarska) sta se v prispevku *Ageing and stereotypes in Hungarian: talking about an age-old issue* ukvarjala z vprašanjem, kako vidimo starejše ljudi, kako razmišljamo o njih in kako se stereotipi o staranju kažejo v jeziku, ko o njih govorimo, npr. angleško »old people« (stari ljudje), »old person« (stara oseba), na Madžarskem pa *szenior* (novejša sposojenka s pozitivno konotacijo) v primerjavi s starejšimi tremi *idős*, *nyugdíjas* in *öreg*, ki imajo bolj negativen prizvok.

Katarzyna Rogalska-Chodecka (Poljska) je v prispevku *Does Italian possess features of a lingua franca?: evidence from an evolutionary linguistics experiment* (Ali ima italijanščina značilnosti lingue france?: dokaz iz evolucijskega jezikoslovnega eksperimenta) govorila o poskusu, ko so »prisilili« udeležence, da so namesto angleške izbrali italijansko besedo (za barve, številke in oblike) ali primerno obliko (npr. množinsko), čeprav govorci niso znali italijansko, da bi ugotovili, ali je italijanščina enako koristna oz. uporabna kot angleščina. Raquel P. Romasanta (Španija) se je v prispevku *English as the lingua franca of the Internet in a polylingual world: creativity and innovation* (Angleščina kot lingua franca interneta v večjezičnem svetu: ustvarjalnost in inovativnost) osredotočila na raznolikost pri nenaravnih govorcih angleščine na spletu, npr. poenostavljanje, analogije, vpliv maternega jezika in jezikovni transfer. Raziskava se je osredotočila na govorce iz Indije, Šrilanke, Pakistana, Bangladeša, Singapurja, Malezije, Filipinov, Hongkonga, Južne Afrike, Nigerije, Gane, Kenije, Tanzanije in Jamajke.

Zadnje plenarno predavanje z naslovom *Bidialectal children in Dutch Limburg growing up in a standardized world: a cognitive, sociolinguistic and acquisitional perspective* (Bidialektalni otroci v nizozemskem Limburgu, ki odrasčajo

v standardiziranem svetu: kognitivna, sociolingvistična in prevzemalna perspektiva) je imela Leonie Cornips (Nizozemska). Govorila je o pojavu bidialektizma (*bidialectism*) v provinci Limburg. Leta 1992 je bilo narečje te pokrajine razglašeno za manjšinski jezik. V študiji je opazovala jezikovno socializacijo 128 otrok, starih od 5 do 8 let, in sicer, v kolikšni meri govorijo limburško narečje in kakšna je njihova jezikovna kompetenca v standardnem jeziku: ali imajo v primerjavi z enojezičnimi otroki slabši besedni zaklad itd. Študija je pokazala, da med enojezičnimi otroki in otroki, ki znajo poleg knjižnega jezika še narečje, ni razlik v besednem zakladu standardnega jezika.

Ob koncu zadnjega plenarnega predavanja so se organizatorji na zaključku konference zahvalili vsem sodelujočim. Vsi smo se strinjali, da je bila konferenca organizirana brezhibno, saj so predavanja potekala po natančnem urniku, o spremembah na programu pa so nas vestno in sproti obveščali. V kratkih odmorih za kavo je bilo morda malce premalo časa za druženje in izmenjevanje znanj in idej, saj je zaradi velike količine predavateljev bil program zelo nasičen. Konferenca se je neuradno zaključila v nedeljo – s plovbo z ladjico po imenu *Budapest* po Donavi, ki pa se je žal nisem udeležila.